Sanayi Makina ve Üretim Hattı Hakkında

Sektörel Bakış; Sanayi Üretim Hattı Kurulması Hakkında (Sanayi Üretim Hattı / Sanayi Üretim Tezgahı / Makina ve Üretim Hattı)

Sanayi Üretim Hattı

Sanayi Üretim Tezgahı

Makina ve Üretim Hattı

ÖZET

2018 yılı verilerine göre Türkiye'nin nüfusu yaklaşık 82.000.000 olup, bunun % 15,8'lik kısmı 15-24 yaş grubundaki genç nüfustan oluşmakta, resmi olmayan rakamlara göre işsizlik oranı ise % 14'dür. Türkiye gelişmekte olan bir ülke olup, tasarruf oranı düşük, teknolojik gelişme ve sermaye birikimi ise yetersizdir. Türkiye'nin, gelişmiş ülkeler seviyesine çıkabilmesi için yüksek oranda yıllık büyümeye (örneğin: yıllık % 10 oranında), bunun içinde yüksek oranda tasarruf ve yatırıma, sermaye birikimine, yabancı sermayeye ve yabancı sermaye yatırımlarına ihtiyacı vardır. Türkiye, mevcut ekonomisini geliştirmek, yatırımları ve istihdamı artırmak, işsizliği azaltmak için çeşitli ekonomik tedbirler uygulamaktadır. Bu meyanda, belirli özellik ve şartları taşıyan eşyanın, örneğin: "Eski, Kullanılmış Ve/Veya Yenileştirilmiş Eşyanın, İşyeri Nakli Suretiyle Sermaye Malları Ve Diğer Malzemelerin" bir kısmının izin alınmadan doğrudan, bir kısmının ise ilgili kurum ve bakanlıklardan izin alınarak Türkiye'ye İthali mümkün kılınmıştır.

İthal edilen sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyalar için sipariş aşamasından - ithalat aşamasına kadar Gümrük Kanunu'nun 24/3-a ve 27.maddelerinde sayılan giderler ile varsa diğer gümrük kıymet unsurlarından beyan sırasında miktarı, tutarı belli olan tüm giderlerin hesaplanarak ilave gümrük kıymeti olarak ithal edilen eşyaların (sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyanın) tutarına, gümrük kıymetine eklenerek ilgili

serbest dolaşıma giriş beyannamesinde beyan edilmesi, ithalat beyannamesinde belirtilmesi gerekir.

Anahtar kelimeler: *sermaye malı, kullanılmış makina ve teçhizat, işyeri nakli, istisnai kıymetle beyan, tamamlayıcı beyan.*

GİRİŞ

Türkiye'de yüksek teknoloji gerektiren ve stratejik önem taşıyan ürünlerin yıllık ihracat rakamları içindeki payı çok düşük, hatta yok denecek kadar azdır. Türkiye'nin ihracatının % 62'sini düşük ve orta teknoloji gerektiren ürünler, % 36,30'unu orta-ileri teknoloji gerektiren ürünler, % 1,70'ini ise yüksek teknoloji gerektiren ürünler oluşturmaktadır. Türkiye, toplam ihracatı içerinde yüksek teknoloji içeren ürün ihracatının payı en düşük olan OECD ülkesidir.

Bu meyanda, belirli özellik ve şartları taşıyan eşyanın, örneğin: "Eski, Kullanılmış Ve/Veya Yenileştirilmiş Eşyanın, Yurt Dışı Müteahhitlik Ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Kapsamında Yurtdışında Kullanılan Makina Ve Teçhizat İle İşyeri Nakli Suretiyle Sermaye Malları Ve Diğer Malzemelerin" bir kısmının izin alınmadan doğrudan, bir kısmının ise ilgili kurum ve bakanlıklardan izin alınarak Türkiye'ye İthali, hatta kullanılmış makine ve ekipmanların belirli şartlarda Yatırım teşvik Belgesi kapsamında ithali mümkün kılınmıştır.

İşyeri nakli suretiyle serbest dolaşıma sokulan sermaye malları ve diğer malzemelerin belirli şartların yerine getirilmesi durumunda Türkiye'ye muafen ithal edilebilmektedir.

İşbu makalemizde, sermaye mallarının, makine ve ekipmanların Türkiye'ye ithali ısırasında dikkat edilmesi gereken bazı hususlar ile bu konudaki kişisel görüşlerimiz belirtilmiştir.

I- SERMAYE MALI, ÜRETİM HATTI, ÜRETİM TEZGAHI, MAKİNE, KALIP, FİKSTÜR, ÇEŞİTLİ ÜRETİM ARAÇLARI VE BENZERİ EŞYA İTHALİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN BAZI HUSUSLAR

1- Sermaye Malı, Üretim Hattı, Üretim Tezgahı, Makine, Kalıp, Fikstür, Çeşitli Üretim Araçları Ve Benzeri Eşyaların Yurt Dışına Sipariş Edilmesi ve Sonrasında Yapılması Gereken İşlemler:

İthal edilecek sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyaların yurt dışına siparişi, yurt dışında hazırlanması/üretilmesi, üzerinde

çeşitli değişiklikler, ilaveler ve revizyonlar yapılması, söz konusu araçların ithal edilmek için hazır hale getirilmelerinin uzun bir süre alması, bazen bu sürenin 2-3 yılı bulması, bu süre içinde siparişi veren firma tarafından bahse konu eşyalar için yurt dışına hatırı sayılır/yüklü miktarda transferler yapılması ve yine bu süre içinde siparişi veren firmanın gümrük ve/veya mali mevzuat açısından denetim geçirmesi, ve yapılan veya yapılacak denetim sırasında gümrük mevzuatı (özellikle söz konusu eşyaların gümrük kıymeti) açısından gereksiz birtakım ciddi sorunlarla karşılaşılması, birtakım cezai işlemlere muhatap olunması, vb. nedenlerle, bu ve benzeri işlemlerle ve herhangi bir cezai işlemle karşılaşmamak adına, söz konusu eşyaların siparişine müteakip, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 6 ve 8.maddesinden hareketle ilgili mükellef tarafından sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyaya ait proje, ilgili sözleşme, söz konusu eşyanın/eşyaların imalat ve ithalat aşamaları, tahmini imalat süresi, yurt dışı ödeme planı, banka transfer yazısı veya dekontu vb. belgelerin birer fotokopileriyle birlikte yazılı olarak ithalatın yapılacağı ilgili gümrük idaresine önceden bilgi verilmesinde Müfettişliğimizce yarar görülmektedir.

Örnek 1: Türkiye'de otobüs üretimi yapan A firmasının 2022 yılında üreteceği ve 2023 yılında piyasaya sunacağı yeni bir otobüs modelinin motorunun üretimi ve tedariki için Türkiye'de motor üreticisi olan B firmasıyla 50.000 adet motor satın almak için 01.02.2020 tarihinde toplam 50.000.000-EUR tutarında sözleşme imzaladığını, B firmasının da söz konusu otobüs motorlarını üretebilmek için yeni bir kalıba ihtiyacı olduğunu ve bu kalıbın üretimi ve satın alınması için İtalya'da bulunan C kalıp firmasıyla 15.02.2020 tarihinde 5.000.000-EUR'lık sözleşme imzaladığını ve kalıp tutarının yarısını (2.500.000-EUR) C firmasına avans olarak ödediğini varsayalım. En kısa süre içinde (söz konusu kalıbın Türkiye'ye ithalinden önce) ***B firmasınca,*** Gümrük Kanunu'nun 6 ve 8.maddesinden hareketle yazılı olarak ilgili belgelerle **{**A firmasıyla yaptığı motor üretim sözleşmesi (istenirse bu sözleşme gümrük idaresine sunulmayabilir), C firmasıyla yaptığı kalıp sözleşmesi, kalıp imalat süreci ve tahmini imalat-ithalat süresi, banka transfer yazısı veya dekontu, vb.**}** birlikte ithalatın yapılacağı gümrük idaresine bilgi verilmesi, ayrıca motor satış ve kalıp alış sözleşmelerinden kaynaklanan toplam 55.000.000-EUR sözleşme tutarına isabet eden Damga Vergisinin, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 1, 3, 4, 5, 14, 15, 22, 24.maddeleri, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 114.maddesi ve diğer ilgili mevzuat kapsamında, ilgili vergi dairesine ödenmesi, ***Ayrıca:*** Söz konusu kalıpların imal edilip B firmasınca Türkiye'ye ithal edilmesi sırasında ise; Damga Vergisi Kanunu'nun 26.maddesi gereği

sözleşmelere tekabül eden Damga Vergisinin ödenip ödenmediğinin ilgili gümrük idaresince kontrol edilip tahsilinin sağlanması, 5.000.000-EUR'lık kalıp sözleşmesinden doğan ödenen ya da ödenecek Damga Vergisi tutarı, aynı zamanda 3065 sayılı Kanun'un 21.maddesinin b fıkrası gereği ithalatta KDV matrah unsuru olduğu için, kalıp ithaline ilişkin SDGB'de "Yurt içi giderler içinde" beyan edilerek tekabül eden KDV ile varsa benzeri diğer gümrük vergilerinin (ÖTV, vb.) tahakkuk ve tahsilinin sağlanması gerekir.

2- İster Yurt Dışından Hazır Olarak Satın Alınan, İsterse Sipariş Üzerine Özel Olarak Yurt Dışında Üretilen Veya Ürettirilen Sermaye Malı, Üretim Hattı, Üretim Tezgahı, Makine, Kalıp, Fikstür, Çeşitli Üretim Araçları Ve Benzeri Eşyaların İthali İçin Serbest Dolaşıma Giriş (İthalat) Beyannamesinin Tescili :

İster yurt dışından hazır olarak alınan, isterse sipariş üzerine yurt dışında özel olarak üretilen veya ürettirilen sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyaların Türkiye Gümrük Bölgesine getirilmesine müteakip, serbest dolaşıma sokulması (ithalat) için serbest dolaşıma giriş beyannamesi ile ilgili gümrük idaresine beyan edilmesi gerekir. Beyan sırasında, ithal edilecek sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyalarla ilgili olarak daha önce ilgili gümrük idaresine 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 6 ve 8.maddelerine göre herhangi bir bildirimde bulunulmuş ise bu husus da belirtilerek, ithal edilen sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyalar için sipariş aşamasından - ithalat aşamasına kadar Gümrük Kanunu'nun 24/3-a ve 27.maddelerinde sayılan giderler ile varsa diğer gümrük kıymet unsurlarından beyan sırasında miktarı, tutarı belli olan **–{{**(İthal eşyası için alıcının, satıcıya veya satıcı yararına yaptığı veya yapması gereken ödemeler, yani, ithal eşyasının satış koşulu olarak, alıcının satıcıya veya satıcının bir yükümlülüğünü karşılamak üzere üçüncü kişilere yaptığı veya yapacağı/yapması gereken tüm ödemeler, satın alma komisyonları dışındaki komisyonlar ve tellâliye, gümrük işlemleri sırasında söz konusu eşya ile tek eşya muamelesi gören kapların maliyeti, işçilik ve malzeme giderleri dahil ambalaj bedeli, ithal eşyasının üretiminde ve ihraç amacıyla satışında kullanılmak üzere, alıcı tarafından doğrudan veya dolaylı olarak, bedelsiz veya düşük bedelle sağlanan, fiilen ödenen veya ödenecek fiyata dahil edilmemiş olan ithal eşyasına katılan malzeme, aksam, parça ve benzerleri, ithal eşyasının üretimi sırasında kullanılan araç, gereç, kalıp ve benzeri aletler, ithal eşyasının üretimi sırasında tüketilen maddeler, ithal eşyasının üretimi için gereken ve Türkiye

dışında gerçekleştirilen mühendislik, geliştirme, sanat ve çizim çalışmaları, plan ve taslak hazırlama hizmetleri ve giderleri, kıymeti belirlenecek eşyanın satış koşulu gereği, alıcının doğrudan veya dolaylı olarak ödemesi gereken, fiilen ödenen veya ödenecek fiyata dahil edilmemiş olan royalti ve lisans ücretleri, ithal eşyasının tekrar satışı veya diğer herhangi bir şekilde elden çıkartılması ya da kullanımı sonucu doğan hâsılanın, doğrudan veya dolaylı olarak satıcıya intikal eden kısmı ile 28 inci maddenin (a) bendi hükmü saklı kalmak üzere, ithal eşyası için Türkiye'deki giriş liman veya yerine kadar yapılan nakliye ve sigorta giderleri ile eşyanın giriş liman veya yerine kadar nakliyesi ile ilgili olarak yapılan yükleme ve elleçleme giderleri, vb., …) **}}-** tüm giderlerin hesaplanarak/toplanarak ilave gümrük kıymeti olarak ithal edilen eşyaların (sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyanın) tutarına, gümrük kıymetine eklenerek ilgili serbest dolaşıma giriş beyannamesinde beyan edilmesi, ithalat beyannamesinde belirtilmesi/yer alması gerekir.

Sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyaların Türkiye Gümrük Bölgesine getirilmesine müteakip, serbest dolaşıma sokulması/ithalat (yani, ithalat/gümrük beyanı) sırasında, yukarıda ayrıntıları belirtilen gümrük kıymet unsurlarından belli olmayanlar, gümrük yükümlülüğünün başladığı tarihten (serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescilinden) sonra belli olacak olanlar ile sözleşme gereği fiyatın sonradan gözden geçirilmesi sonucunda ortaya çıkacak kıymet farklarının varlığı durumunda ise; Yükümlülerce, anılan kıymet unsurlarının mevcudiyetini gösteren sözleşmeler ve ilgili belgelerin birer örneği ile onaylı çevirileri gümrük idaresine sunulur. İlgili gümrük idaresince de Gümrük Yönetmeliğinin 53.maddesine göre (İstisnai kıymetle) beyan/işlem yapılarak, vergi hesaplama (tarh) tebliğ ve tahakkuku mevcut belgelerde belirtilen kıymet esas alınarak gerçekleştirilir.

Söz konusu gümrük kıymet unsurlarının gerçekleşmesi, netleşmesi, miktar ve tutarlarının belli olmasına müteakip **-(**4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 24 ilâ 27.maddeleri gereği ithal eşyasının Gümrük Kıymetine veya 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 21.maddesi gereği ithalatta Katma Değer Vergisi matrahına girmesi gereken, ancak gümrük beyannamesinin tescili anında beyan sahibi tarafından mevcudiyetinin bilinmesi mümkün olmayan kıymet veya matrah unsurları için**)-** en geç söz konusu kıymet veya matrah unsurunun öğrenildiği ayı takip eden ayın yirmi altıncı günü akşamına kadar Gümrük Yönetmeliği'nin 53 ve 150/3.maddeleri kapsamında tamamlayıcı beyanda bulunulur ve vergileri de aynı süre içinde ödenir.

Gümrük Yönetmeliği'nin 53.maddesi uyarınca istisnai kıymetle beyan yapılan hallerde, tamamlayıcı beyanın gümrük idaresine verilmesi gerektiği süreden önce istisnai kıymete ilişkin ödemenin (Ortaya çıkan kıymet ve/veya miktar farkı tutarının) yurt dışına transferinin gerçekleştirilmesi gerekir. Aksi takdirde (yani tamamalayıcı beyanın yapılmasından sonra transferin gerçekleştirilmesi durumunda) ortaya çıkan kıymet ve/veya miktar farkı tutarı üzerinden, Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2011/16, 2013/6 ve 2017/20 sayılı Genelgeleri kapsamında, (8/4/2015 Tarihli ve 2015/7511 Sayılı Kararnamenin Eki Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Kesintileri Hakkında Karar eki "Vadeli İthalatında KKDF Kesintisi Oranı % 0 'Sıfır' Olarak Belirlenen Mallar Listesi"nde – 'Liste 1'de belirtilen GTİP'ler hariç) KKDF tahakkuk ve tahsili, ayrıca hesaplanan KKDF tutarı üzerinden varsa ÖTV ile bunlara (KKDF + ÖTV tutarına) tekabül eden KDV'nin tahsili gerekir.

Tamamlayıcı beyana isabet eden ithalat vergileri bakımından zamanaşımı tamamlayıcı beyanın verildiği tarihten itibaren başlar. Tamamlayıcı beyana göre gözden geçirilmiş kıymetin daha yüksek olması halinde ek vergi tahakkuku yapılır. Daha düşük olması durumunda ise; farka isabet eden kıymetin satıcıdan geri alındığının tevsiki ve satış sözleşmesine göre kıymetin yeniden belirlenmesini gerektiren işleme ait tahlil raporu, vb. ilgili belgelerin onaylı örneğinin sunulması koşullarıyla ve gümrük idaresince yapılacak inceleme sonucunda söz konusu hususların tespiti/teyidi üzerine 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 210 ve 211.maddeleri çerçevesinde işlem yapılır.

Örnek 2: Türkiye'de motorlu taşıt araçlarına çok çeşitli tipte karbüratör üreten G firmasının, yeni üreteceği ürün modelleri için yeni kalıplara ihtiyacı olduğunu ve bu kalıpların ürettirilmesi ve temini için Malezya'da faaliyet gösteren H firmasıyla 01.03.2020 tarihinde 800.000-USD tutarında kalıp sipariş/satın alma sözleşmesi imzaladığını, kalıpların üretimi sırasında ilave olarak 25.000-USD tutarında çizim ve tasarım, 35.000-USD tutarında malzeme, aksam ve parça, 5.000-USD tutarında Malezya'da yurt dışı kara taşıması ve elleçleme gideri, 45.000-USD çeşitli modif ve modifikasyon gideri, 10.000-USD ambalaj gideri yapıldığını, ayrıca, söz konusu kalıpların imali sonucu Türkiye'ye sevkinden/gönderilmesinden önce Malezya'da deneme üretimine ve teste tabi tutulduğunu, deneme üretimi içinde Malezya ve/veya Malezya'ya komşu ülkelerden 85.000-USD çeşitli deneme malzemesi eşya satın alındığını, bunlara ilave olarak deneme malzemesi ve hammaddelerin kalıpçı H firmasına ulaştırılması içinse 25.000-USD yurtdışı taşıma/navlun ücreti, elleçleme, gümrükleme ve sigorta ücreti ile 15.000-USD test ücreti ile 20.000-USD kalite kontrol

gideri için masraf yapıldığını ve yapılan bu giderlerin tamamının ilgili firma ya da firmalara ödendiğini, ayrıca yapılan sözleşmeye göre (satış koşulu gereği) söz konusu kalıpların nihai fiyatının (kalıpların bünyesinde yer alan ham madde, yardımcı malzeme, aksam ve parçaların dünya fiyatlarındaki dalgalanmalar ile döviz kurlarındaki dalgalanmalar, vb. göz önüne alınarak) kalıpların Türkiye'ye sevkiyatından iki ay sonra belirleneceği/netleşeceği ve duruma göre satıcı tarafından fiyat farkı ya da fiyat indirimi faturası düzenleneceğinin kararlaştırıldığını, kalıpların üretiminin tamamlanarak 01.05.2020 tarihinde sevk edildiğini ve 20.05.2020 tarihinde Türkiye'ye geldiğini, kalıpların ithali için 26.05.2020 tarihinde serbest dolaşıma giriş beyannamesinin (SDGB) düzenlendiğini/tescil edildiğini varsayalım. İthalatçı G firması tarafından, söz konusu kalıpların Türkiye'ye ithali sırasında başta 800.000-USD kalıp bedeli olmak üzere, ilgili SDGB'nin tescil tarihi olan 26.05.2020 tarihine kadar bahse konu kalıplar için yapılan tüm giderlerin/masrafların (çizim-tasarım, malzeme, aksam-parça, yurt dışı kara taşıması, elleçleme ve sigorta gideri, yurtdışı taşıma/navlun ücreti, modif-modifikasyon ve ambalaj gideri, çeşitli deneme malzemesi, vb.) 800.000-USD kalıp bedeli + 230.000-USD diğer giderler = 1.030.000-USD'nin ithal eşyanın (kalıpların) toplam gümrük kıymeti olarak beyan edilmesi, ***kişisel görüşümüz;*** *15.000-USD test gideri ile 20.000-USD kalite kontrol giderinin doğrudan söz konusu eşyalar (kalıplar) için yapıldığı, söz konusu giderler gümrük kıymetine girmemekle beraber 3065 sayılı KDV Kanunu'nun 21/c.maddesi gereği bahse konu eşyaların ithalatta KDV matrahına girdiği, bu nedenle ilgili SDGB'de eşyanın cif ve/veya gümrük kıymetine sokulmayıp sadece KDV matrahına sokulacak şekilde beyan edilmesi gerektiği, bu şekilde bazı durumlarda da bu tutar üzerinden KDV dışında ÖTV'nin de tahsil edilmesinin sağlanmasının gerektiği* ***fakat, uygulamada bunun mümkün olmadığı,*** *hali hazırda kullanılan beyanname üretme programının ve SDGB şablonunun buna müsait olmadığı, bunun yerine örneğimizde belirtilen ve ithal eşyasının gümrük kıymetine girmeyen test bedeli ve kalite kontrol giderinin ilgili mükellef tarafından 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 20, 24.maddeleri gereği takip eden ayıl 26'nına (en geç 26.06.2020 tarihine) kadar 2 Nolu KDV Beyannamesiyle bağlı bulunduğu Vergi dairesine beyan edilerek tekabül eden KDV'nin ödenmesinin gerektiği,* ***Ayrıca,*** ithalatçı A firmasınca, 01.03.2020 tarihli 800.000-USD tutarlı kalıp alış sözleşmesine tekabül eden (800.000-USD x Binde 9,48 = 7.584-USD "Karşılığı TL") Damga Vergisi tutarının ise 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 1, 3, 4, 5, 14, 15, 22, 24.maddeleri ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 114.maddesi ve diğer ilgili mevzuat kapsamında ilgili vergi dairesine ödenmesi, söz konusu kalıpların Türkiye'ye ithal edilmesi sırasında ise, Damga Vergisi Kanunu'nun 26.maddesi

gereği ithalat eşyasına ilişkin sözleşme veya sözleşmelere tekabül eden Damga Vergisinin ödenip ödenmediğinin ilgili gümrük idaresince kontrol edilip, ödenmediyse ödenmesinin/tahsilinin sağlanması, ayrıca ödenen ya da ödenecek Damga Vergisi tutarı, aynı zamanda 3065 sayılı Kanun'un 21.maddesinin (b) fıkrası gereği ithalatta KDV matrah unsuru olduğu için, eşyaların (kalıpların) ithaline ilişkin SDGB'de (Yurt İçi Giderleri içinde, Yurt içi giderlerine eklenerek) beyan edilerek tekabül eden KDV ile varsa benzeri diğer gümrük vergilerinin tahakkuk ve tahsilinin sağlanması gerekir.

Örnek 3: İkinci (yukarıda yer alan) örneğimizde satıcı H firmasının bahse konu kalıplar için sevkiyat ve ithalattan sonra sözleşme gereği (kalıpların bünyesinde yer alan ham madde, malzeme, aksam ve parçaların fiyatlarıyla döviz kurlarındaki yükselişler) fiyat artışları sebebiyle 01.06.2020 tarihinde 90.000-USD tutarlı ilave fiyat farkı faturası düzenleyerek ithalatçı/üretici G firmasına gönderdiğini, faturanın 10.06.2020 tarihinde G firmasına ulaştığını ve aynı gün firma muhasebe kayıtlarına işlendiğini, bahse konu fiyat farkı faturasının G firmasınca, öğrenildiği ayı takip eden ayın 26'sı (26.07.2020 tarihi) beklenilmeden 28.06.2020 tarihinde ithalatın yapıldığı gümrük müdürlüğüne tamamlayıcı beyanda bulunulduğu/ bildirildiğini ve tekabül eden gümrük vergilerinin de aynı süre içinde ödendiğini, fakat 90.000-USD fiyat farkının satıcı H firmasına, tamamlayıcı beyanın gümrük idaresine verilmesi gerektiği süreden (en son 26.07.2020 tarihi) sonra, 16.08.2020 tarihinde transfer edildiğini/ödendiğini varsayalım. Fiyat farkı faturası tutarı olan 90.000-USD'nin tamamlayıcı beyanın en son yapılması gereken 26.07.2020 tarihinden sonra, 16.08.2020 tarihinde satıcıya ödenmesi nedeniyle ilgili gümrük idaresince, Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2011/16, 2013/6 ve 2017/20 sayılı Genelgeleri kapsamında, (8/4/2015 Tarihli ve 2015/7511 Sayılı Kararnamenin Eki Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Kesintileri Hakkında Karar eki "Vadeli İthalatında KKDF Kesintisi Oranı % 0 'Sıfır' Olarak Belirlenen Mallar Listesi"nde – 'Liste 1'de belirtilen GTİP'ler hariç) KKDF tahakkuk ve tahsili, ayrıca hesaplanan KKDF tutarı üzerinden varsa ÖTV ile bunlara (KKDF + ÖTV tutarına) tekabül eden KDV'nin tahsili gerekir.

Örnek 4: İkinci (yukarıda yer alan) örneğimizde satıcı H firmasının, bahse konu kalıplar için sevkiyattan (ithalattan) sonra sözleşme gereği (kalıpların bünyesinde yer alan ham madde, malzeme, aksam ve parçaların fiyatlarıyla, döviz kurlarındaki düşüşler nedeniyle) fiyatların düşmesi sebebiyle 01.06.2020 tarihinde 50.000-USD tutarlı fiyat farkı/(düşüklüğü) faturası düzenleyerek ithalatçı G firmasına gönderdiğini, faturanın 10.06.2020 tarihinde G firmasına

intikal ettiğini ve aynı gün firma muhasebe kayıtlarına işlendiğini, söz konusu 50.000-USD tutarındaki fiyat farkı (düşüklüğü) faturasına istinaden G firması tarafından ilgili SDGB'nin tescili olan 26.05.2020 tarihinden itibaren üç (3) yıl içinde ithalatın yapıldığı ilgili gümrük idaresine yazılı olarak başvurularak, farka/fiyat düşüklüğüne isabet eden kıymetin (50.000-USD tutarın) satıcı H firmasından iade alındığının tevsiki ve satış sözleşmesine göre kıymetin yeniden belirlenmesini gerektiren işleme ait tahlil raporu gibi konuya ilişkin bilgi ve belgelerin onaylı örneğinin sunulması koşuluyla ve gümrük idaresince yapılacak inceleme sonucunda, söz konusu hususların doğruluğunun tespiti üzerine, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 211.maddesi -(gerekir ise 210.maddesi de dahil)- çerçevesinde işlem yapılır. Yani, fazla veya yersiz olarak alındığı anlaşılan gümrük vergileri mükellefe geri verilir.

İstisnai kıymetle beyana ilişkin tamamlayıcı beyanın süresi içerisinde verilmemesi nedeniyle zamanında ödenmeyen gümrük vergileri için eşyanın serbest dolaşıma girişine ilişkin beyannamenin tescil tarihinden itibaren 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı oranında gecikme faizi tahsil edilir ve ilave olarak 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 241'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca idari para cezası tatbik edilir.

Örnek 5: İkinci (yukarıda yer alan) örneğimizde satıcı H firmasının bahse konu kalıplar için sevkiyat ve ithalattan sonra fiyat artışları (kalıpların bünyesinde yer alan ham madde, malzeme, aksam ve parçaların fiyatlarıyla döviz kurlarındaki yükselişler) nedeniyle 01.06.2020 tarihinde 90.000-USD tutarlı ilave fiyat farkı faturası düzenleyerek ithalatçı G firmasına gönderdiğini, faturanın 10.06.2020 tarihinde G firmasına intikal ettiğini ve aynı gün firma muhasebe kayıtlarına işlendiğini ve yine aynı gün H firmasına ödendiğini, fakat, söz konusu (90.000-USD tutarındaki fiyat farkı faturasının G firması tarafından en son tamamlayıcı beyan tarihi olan 26.07.2020 tarihi geçirilerek (unutularak), bir yıl sonra 26.07.2021 tarihinde ilgili gümrük müdürlüğüne tamamlayıcı beyanda bulunulduğu/bildirildiğini varsayalım. Bu durumda, ilgili gümrük müdürlüğünce, istisnai kıymetle beyana ilişkin tamamlayıcı beyanın süresi içerisinde (en geç 26.07.2020 tarihine kadar) verilmemesi nedeniyle zamanında ödenmeyen gümrük vergileri için eşyanın serbest dolaşıma girişine ilişkin beyannamenin tescil tarihinden (26.05.2020 tarihinden) itibaren tamamlayıcı beyanın yapıldığı 26.07.2021 tarihine kadar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı oranında gecikme faizi tahsil edilir ve ilave olarak Kanunun 241.maddesinin birinci fıkrası uyarınca idari para cezası

uygulanır.

II- YURT DIŞINDA YAPTIRILAN VEYA SATIN ALINAN SERMAYE MALI, ÜRETİM HATTI, ÜRETİM TEZGAHI, MAKİNE, KALIP, FİKSTÜR, ÇEŞİTLİ ÜRETİM ARAÇLARI VE BENZERİ EKİPMANLARLA YURT DIŞINDA ÜRETİLEN ÜRÜNLERİN TÜRKİYE'YE İTHAL EDİLMESİ

Yurt dışına sipariş verilerek yaptırılan veya yurt dışından hazır olarak satın alınan fakat, Türkiye'ye ithal edilmeyerek, yurt dışında bırakılan, yurtdışı üretimde kullanılan sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri ekipmanlar kullanılarak yurt dışında üretilen ürünlerin, peyderpey Türkiye'ye ithal edilmesi durumunda; 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 6 ve 8.maddesinden hareketle, söz konusu ürünlerin ithalini yapacak ilgili mükellef tarafından yurt dışında yaptırılan veya hazır olarak satın alınan sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri ekipmanlara ilişkin proje, fatura, konuya ilişkin sözleşmeler, sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri ekipmanların imalat veya satın alma aşamaları ve maliyeti, yurt dışında planlanan üretim süresi ve bu sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri ekipmanlardan üretilecek ürünün/ürünlerin nevi, cinsi, adı, ürün miktarı ile bunlardan Türkiye'ye ithal edilecek ürün miktarı ve ithalat süresi, ithal edilecek ürünlerin birim kıymeti dışında, söz konusu ürünlere ilave edilecek yurt dışı sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri ekipman maliyeti ile yurt dışı diğer giderleri gösterir maliyet çizelgesi ve yurt dışı maliyet katsayısı, yurt dışı ödeme planı, vb. belgeler ile ilgili sözleşmeler ve onaylı çevirilerinin birer nüsha veya fotokopileriyle birlikte sipariş sonrasında (ithalat öncesinde) yazılı olarak ilgili gümrük idaresine bilgi verilerek söz konusu belgelerin gümrük idaresine sunulması, ***Yurt dışında üretilen ürünlerin Türkiye'ye getirilip serbest dolaşıma sokulması (Türkiye'ye ithali) sırasında ise;*** Yurt dışında üretilen veya ürettirilen ürünler için o ana (İlgili serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil tarihine) kadar yapılan, gerçekleşen giderlerden, başta Gümrük Kanunu'nun 23-a maddesi ve 27.maddesi kapsamında yapılan gümrük kıymet unsurlarıyla, varsa diğer gümrük kıymet unsurları ile 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 21.maddesi gereği ithalatta KDV matrah unsurlarından bahse konu ithal edilecek ürünlere tekabül eden tutarların tamamının hesaplanarak/toplanarak ilgili serbest dolaşıma giriş beyannamesinde (SDGB) veya SDGB'lerde beyan edilmesi gerekir.

Örnek 1: İthalatçı K firmasının Singapur'daki üretici L firmasıyla 01.03.2020 tarihinde yaptığı sözleşme gereği Cif teslim birim fiyatı 200-USD/Adet olmak üzere toplam 8.000.000-USD tutarında 40.000-adet notebook (dizüstü bilgisayar) satın almak için anlaştığını, notebookların "Cooban" markası, güvence ve kalitesiyle üretileceğini, *ayrıca eşyaların satış koşulu gereği, ithalatçı K firmasınca marka kullanımı için İsviçre'de'de mukim marka sahibi M firmasına satış hasılatı üzerinden % 10 royalty ödeneceğini,* üretici L firmasının söz konusu eşyaları üretebilmesi için yeni bir kalıba ihtiyacı olduğunu, ithalatçı K firmasının ithal edeceği söz konusu eşyaların Singapur'da üretilebilmesi için ilave olarak Singapur'dan ve/veya Singapur'a komşu ülkelerden 400.000-USD tutarında kalıp, 65.000-USD teknik çizim-tasarım, 25.000-USD hammadde-malzeme, 35.000-USD yedek parça, 40.000-USD ambalaj malzemesi satın alarak üretici L firmasına teslim ettiğini, ayrıca söz konusu hammadde, malzeme ve eşyaların L firmasına taşınması ve teslimi için N firmasına 15.000-USD yurt dışı kara taşıması, yurtdışı taşıma ücreti ve elleçleme gideri ile 10.000-USD tutarında yurt dışı gümrükleme hizmetleri ve gümrük vergileri için para ödediğini, üretici L firmasının üç (3) aylık süre içinde üretimi tamamlayarak 02.05.2020 tarihinde eşyaları sevk ettiğini ve 20.05.2020 tarihinde eşyaların Türkiye gümrük bölgesine ulaştığını, toplam eşya bedeli olan 8.000.000-USD'nin 20.05.2020 tarihinde satıcıya ödendiğini ve eşyaların ithali için 24.05.2020 tarihinde serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tanzim ve tescil edildiğini varsayalım. ***Sonuçta;*** K firması, ithal edeceği 40.000-adet notebook için L firmasına eşya bedeli olarak ödediği 8.000.000-USD'ye ilave olarak bu eşyalar için yukarıda belirtilen gümrük kıymet unsurları karşılığı olarak toplam 590.000-USD daha masraf yapmış (ilave gümrük kıymeti oluşmuş) olup, bu tutarında 40.000-adet notebook ithali sırasında eşyaların gümrük kıymetine ilave edilerek/katılarak, ilgili SDGB'de belirterek ilgili gümrük idaresine beyan edilmesi, gümrük vergi ve resimlerinin 8.590.000-USD üzerinden hesaplanıp tahsil edilmesi gerekir. ***Ayrıca,*** ithalatçı K firmasınca, 01.03.2020 tarihli 8.000.000-USD tutarlı notebookların alış sözleşmesine tekabül eden Damga Vergisinin 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 1, 3, 4, 5, 14, 15, 22, 24.maddeleri ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 114.maddesi ve diğer ilgili mevzuat kapsamında ilgili vergi dairesine ödenmesi, söz konusu notebookların Türkiye'ye ithal edilmesi sırasında ise, Damga Vergisi Kanunu'nun 26.maddesi gereği ithalat eşyasına ilişkin sözleşme veya sözleşmelere tekabül eden Damga Vergisinin ödenip ödenmediğinin ilgili gümrük idaresince kontrol edilip, ödenmediyse ödenmesinin/tahsilinin sağlanması, ayrıca, ödenen ya da ödenecek olan Damga Vergisi tutarı, aynı zamanda 3065 sayılı Kanun'un 21.maddesinin (b) fıkrası gereği ithalatta KDV matrah unsuru olduğu için, eşyaların

(notebookların) ithaline ilişkin SDGB'de (Yurt İçi Giderleri içinde, Yurt içi giderlerine eklenerek) beyan edilerek tekabül eden KDV ile ÖTV ve benzeri diğer gümrük vergilerinin tahakkuk ve tahsilinin sağlanması gerekir.

Yurtdışında üretilerek veya ürettirilerek Türkiye'ye ithal edilen ürünlerin ithalatı/ithalat beyanı sırasında, yukarıda ayrıntıları belirtilen gümrük kıymet unsurlarından belli olmayanlar, gümrük yükümlülüğünün başladığı tarihten (serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescilinden) sonra belli olacak olanlar ile sözleşme gereği fiyatın sonradan gözden geçirilmesi sonucunda ortaya çıkacak kıymet farklarının varlığı durumunda ise; Gümrük Yönetmeliğinin 53.maddesine göre (İstisnai kıymetle) beyan/işlem yapılarak, vergi hesaplama (tarh), tebliğ ve tahakkukunun da mevcut belgelerde belirtilen kıymet unsurları ve tutarları dikkate alınarak yapılması, ithalat sonrasında söz konusu gümrük kıymet unsurlarının gerçekleşmesi, netleşmesi, miktar ve tutarlarının belli olmasına müteakip -(İthal eşyasının Gümrük Kıymetine veya İthalatta Katma Değer Vergisi matrahına girmesi gereken, ancak gümrük beyannamesinin tescili anında beyan sahibi tarafından mevcudiyetinin bilinmesi mümkün olmayan kıymet veya matrah unsurları için)- en geç söz konusu kıymet veya matrah unsurunun öğrenildiği ayı takip eden ayın yirmi altıncı günü akşamına kadar ithalatın yapıldığı gümrük müdürlüğüne, Gümrük Yönetmeliği'nin 53 ve 150/3.maddeleri kapsamında tamamlayıcı beyanda bulunulur ve vergileri de aynı süre içinde ödenir.

Örnek 2: İthalatçı K firmasının yukarıda ***(Örnek 1'de)*** belirtilen notebookları (dizüstü bilgisayar) ithalata müteakip iç piyasada sattığını, hazırlanan satış hasılat raporlarının taraflarca (K ve M firmalarınca) incelenerek üzerinde uzlaşıldığı ve satış hasılatı üzerinden oluşan royalty için M firmasınca 400.000-USD tutarında 01.09.2020 tarihli royalty faturası düzenlenerek K firmasına gönderildiğini, K firmasının söz konusu royalty faturasından 15.09.2020 tarihinde haberdar olduğunu ve aynı tarihte firma muhasebe kayıtlarına kaydedildiğini, yine aynı tarihte (15.09.2020'de) M firmasına royalty tutarının ödendiğini, M firmasının usulüne uygun olarak temin ettiği mukimlik belgesi bulunduğunu ve bu belgenin aslı ile birlikte Noterce veya İsviçre'deki Türk Konsolosluklarınca tasdik edilmiş Türkçe tercümesinin bir örneğini ilgili vergi dairesine veya vergi sorumlusu olan K firmasına ibraz ettiğini/gönderdiğini varsayalım. ***400.000-USD royalty bedeli M firması için bir gayri maddi hak kazancı olup,*** Türkiye ile İsviçre arasındaki mevcut Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması gereği gayri maddi hak kazançları üzerinden % 10 vergi (stopaj) kesintisi yapılması gerekir. K firmasınca, 400.000-USD royalty

bedelinden 40.000-USD (karşılığı TL) vergi/stopaj kesintisi yapılarak ilgili vergi dairesine yatırılması, geriye kalan 360.000-USD tutarın hak sahibi M firmasına gönderilmesi, en geç 26.10.2020 tarihi akşamına kadar ithalatın yapıldığı gümrük müdürlüğüne müracaat edilerek, Gümrük Yönetmeliği'nin 53 ve 150/3.maddeleri kapsamında 400.000-USD royalty tutarı üzerinden tamamlayıcı beyanda bulunulması ve 400.000-USD royalty tutarına tekabül eden gümrük vergilerinin (KDV, GV, ÖTV, vb.) de aynı süre içinde ödenmesi gerekir (5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15/7. ve 30/11.maddelerine göre; Yapılacak vergi kesintileri, kazanç ve iratların gayrisafi tutarları üzerinden dikkate alınır). ***Şayet;*** Söz konusu royalty tutarı net (400.000-USD) olarak yurt dışına ödenmiş/gönderilmiş ise, bunun brütleştirilmesi ve brütleştirilmiş tutar olan 444.444,44-USD (karşılığı TL) üzerinden ilgili vergi dairesine ve gümrük müdürlüğüne beyanların yapılması, tüm vergilerin (stopaj, kdv, gümrük vergileri, vb.) brütleştirilmiş tutar olan 444.444,44-USD karşılığı TL üzerinden hesaplanıp tahsil edilmesi gerekir.

Öte yandan: Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının (ÇVÖA) hükümlerinin dikkate alınabilmesi ve anlaşma hükümleri çerçevesinde stopaj kesintisi yapılmaması ya da stopaj oranının indirimli olarak uygulanabilmesi için mukimlik belgesinin ibrazı şarttır. Mukimlik belgesinin istenilen kanuni şartları taşımaması veya mukimlik belgesinin ibraz edilmemesi ya da edilememesi durumunda ise; İç mevzuat hükümleri (gelen oran olan % 20) uygulanmakta (İlgili ÇVÖA hükümleri uygulanmamakta), stopaj tevkifatı normal stopaj oranı üzerinden yapılmaktadır. **{{**3 Seri No'lu Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları Sirküleri ile Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 02.05.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-KVK 30-1497 sayılı Özelgesi (Muktezası), Yine GİB İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 15.07.2014 tarih ve 62030549-125[30-2012/266]-1874 sayılı özelgesi, konu hakkındaki özelgelere örnek olarak verilebilir**}}.** *Gayri maddi hak kazançları vb. nedeniyle yurt dışına yapılan ödemelerden Türkiye'de kesilen stopajların mukim ülke mükellefleri tarafından iade alınması veya ödeyecekleri vergiden mahsubu mümkün olup, Türkiye'deki mükellefimiz (ithalatçı), kestiği stopaja ilişkin bilgileri bağlı bulunduğu vergi dairesinden resmi yazı ekinde alır, gerekirse bunları ilgili ülke/mukim ülke konsolosluğuna tasdik ettirir ve yurt dışındaki firmaya gönderir, yurt dışındaki gayri maddi hak sahibi firma da bu belgeleri mukimi olduğu kendi ülkesinde ilgili vergi dairesine sunarak, ikili anlaşma (ÇVÖA) gereği ödeyeceği vergiden mahsup eder veya geri alır.*

Mukimlik belgesi: Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'na (ÇVAÖ) taraf diğer ülkede gelir elde eden kişi veya firmaların, mukimi olduğu ülkenin yetkili makamlarından aldığı ve o kişi veya kurumun ilgili ülkede yerleşik ve vergi mükellefi olduğunu gösteren resmi belgedir.

Gümrük Yönetmeliği'nin 53.maddesi uyarınca istisnai kıymetle beyan yapılan hallerde, tamamlayıcı beyanın gümrük idaresine verilmesi gerektiği süreden önce istisnai kıymete ilişkin ödemenin (mal ithaline ilişkin ortaya çıkan ilave gümrük kıymet farkı "royalty" tutarının) yurt dışına transferinin gerçekleştirilmiş olması gerekir. Aksi takdirde, bu tutar üzerinden Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2011/16, 2013/6 ve 2017/20 sayılı Genelgeleri kapsamında, (8/4/2015 Tarihli ve 2015/7511 Sayılı Kararnamenin Eki Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Kesintileri Hakkında Karar eki "Vadeli İthalatında KKDF Kesintisi Oranı % 0 'Sıfır' Olarak Belirlenen Mallar Listesi"nde – 'Liste 1'de belirtilen GTİP'ler hariç) KKDF tahakkuk ve tahsili, ayrıca hesaplanan KKDF tutarı üzerinden varsa ÖTV ile bunlara (KKDF + ÖTV tutarına) tekabül eden KDV'nin tahsili gerekir.

Örnek 3: İthalatçı K firmasının yukarıda **(Örnek 2'de)** belirtilen 400.000-USD royalty tutarının hak sahibi M firmasına, tamamlayıcı beyanın gümrük idaresine verilmesi gerektiği süreden (en geç 26.10.2020 tarihinden) sonra yapması/ödemesi durumunda ise, ilgili gümrük idaresince, Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2011/16, 2013/6 ve 2017/20 sayılı Genelgeleri kapsamında (08.04.2015 Tarihli ve 2015/7511 Sayılı Kararnamenin Eki Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Kesintileri Hakkında Karar'da belirtilen GTİP'ler hariç) royalty tutarı üzerinden KKDF tahakkuk ve tahsili, ayrıca hesaplanan KKDF tutarı üzerinden varsa ÖTV ile bunlara tekabül eden KDV'nin ilave olarak tahsili gerekir.

İstisnai kıymetle beyana ilişkin tamamlayıcı beyanların süresi içerisinde verilmemesi nedeniyle zamanında ödenmeyen gümrük vergileri için eşyanın serbest dolaşıma girişine ilişkin beyannamenin tescil tarihinden itibaren 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı oranında gecikme faizi tahsil edilir ve Gümrük Kanunu'nun 241.maddesinin birinci fıkrası uyarınca cezai işlem yapılır.

Örnek 4: İthalatçı K firmasınca, yukarıda **(Örnek 2'de)** belirtilen 400.000-USD royalty tutarına (İthalat sonrası ortaya çıkan ilave gümrük kıymet unsuruna) ilişkin tamamlayıcı beyanın ilgili gümrük idaresine Gümrük Yönetmeliği'nin 53 ve 150/3.maddeleri kapsamında süresi içinde (En geç 26.10.2020 tarihine kadar) yapılması gerekir. K firmasının, söz konusu tamamlayıcı beyanı

süresi içinde yapmadığını, tamamlayıcı beyanı iki ay gecikmeyle 26.12.2020 tarihinde gerçekleştirdiğini varsayarsak, bu durumda, zamanında ödenmeyen gümrük vergileri için eşyanın serbest dolaşıma girişine ilişkin beyannamenin (SDGB) tescil tarihinden (24.05.2020'den) itibaren tamamlayıcı beyanın yapıldığı 26.12.2020 tarihine kadar 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı oranında gecikme faizi tahsil edilir ve Gümrük Kanunu'nun 241/1.maddesi uyarınca para cezası uygulanır.

Yurt dışında üretilen veya ürettirilen ürünlerin Türkiye'ye ithali sırasında; Söz konusu ürünlerin ithalat kıymetine eklenmesi gereken gümrük kıymet unsurlarından, özellikle sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri ekipmanlar ile Türkiye dışında gerçekleştirilen mühendislik, geliştirme, sanat ve çizim çalışmaları, plan ve taslak hazırlama hizmetleri, vb. kıymet unsurları toplanıp tespit edilerek, bu tespit edilen kıymetten ithal eşyasına pay verilir. İthal eşyasına verilecek payın belirlenmesinde: 1) İlgili kıymet unsurunun toplam tutarı bir defada ithal edilen ürünün kıymetine eklenerek ve ya, 2) İlgili kıymet unsurundan ithal eşyasına pay verilmek, suretiyle ithalat gerçekleştirilebilir. Bu yöntemlerin uygulanması sırasında, içinde bulunulan özel koşullar ve genel kabul görmüş muhasebe prensipleri göz önünde bulundurulur.

İlave edilecek gümrük kıymet unsuru veya unsurları ile tutar veya tutarları belirlendikten sonra, bu kıymetten ithal eşyasına pay verilmesi aşamasına geçilir. Bu konuda çeşitli olasılıklar mevcuttur.

Bu olasılıklar:

(1) İthalatçı tüm kıymet üzerinden vergiyi bir defada ödemek istiyorsa, kıymet tümüyle ilk sevkiyata ilave edilir.

(2) İthalatçı kıymetin ilk sevkiyata kadar üretilen birim sayısına göre paylaştırılmasını talep edebilir.

(3) Üretimle ilgili olarak bir üretim planı, sözleşme veya taahhüdün söz konusu olduğu durumlarda ise, ithalatçı söz konusu kıymeti, gerçekleştirilmesi kararlaştırılan toplam üretime (toplam ithal edilecek miktara) paylaştırılmasını talep edebilir. Kısacası, kullanılacak pay verme yöntemi, ithalatçının sağladığı bilgi ve belgeler ile ithalatçının talebine bağlıdır.

Örnek 5: Türkiye'de yerleşik X firmasının, 01.02.2020 tarihinde yapılan sözleşme kapsamında, Tayvan'daki üretici Y firmasından iki yıl içinde elektrikli otomobillerde kullanılmak üzere satın alacağı 500.000-adet pil (batarya) için Cif teslim birim fiyatı 50-USD/Adet olmak üzere toplam 25.000.000-USD'ye satın almak için anlaştığını, ayrıca X firmasının söz konusu eşyaların (pil) üretimi için Y firmasına 750.000-USD tutarında çizim, tasarım, kalıp ve fikstür, vb. araçlar tedarik ettiğini, Tayvanlı üretici Y firmasının 01.04.2020 tarihinde üretime başladığını, 50.000 adetlik ilk sevkiyatı 10.05.2020 tarihinde deniz yoluyla yaptığını ve ürünlerin 30.05.2020 tarihinde Türkiye'ye ulaştığını, 30.05.2020 tarihi itibariyle Y firmasının 100.000 adetlik üretimi tamamladığını varsayalım. İthalatçı X firması, ilgili gümrük idaresinden, 750.000-USD tutarındaki ilave gümrük kıymet unsurunu (çizim, tasarım, kalıp ve fikstür masrafı, vb.) 50.000 birim, 100.000 birim veya eşyanın (yapılacak ithalatın) tamamı olan 500.000 birim ürüne (pile/bataryaya) paylaştırılmasını talep edebilir. İthalatı gerçekleştiren ilgili gümrük idaresi; İthalatçı X firmasının talebi doğrultusunda, ithalatçının sağladığı/sunduğu bilgi ve belgeleri de dikkate alarak gerekli (İlave gümrük kıymet unsurlarının dağıtımını) paylaştırmayı yapar. Eşyanın Cif Kıymeti + Paylaştırılan İlave Gümrük Kıymeti = Ulaşılan Nihai Gümrük Kıymeti (Toplam Gümrük Kıymeti) üzerinden ilgili SDGB veya SDGB'lerin beyan, tescil, muayene ve gümrük işlemlerini tamamlayarak ithalat vergilerinin hesaplama (tarh), tebliğ, tahakkuk ve tahsili gerçekleştirir.

III- İŞYERİ NAKLİ SURETİYLE SERBEST DOLAŞIMA SOKULAN SERMAYE MALLARI VE DİĞER MALZEMELERİN TÜRKİYE'YE MUAFEN İTHAL EDİLMESİ

İşyeri nakli suretiyle serbest dolaşıma sokulan sermaye malları ve diğer malzemelerin Türkiye'ye muafen ithal edilmesine ilişkin mevzuat hükümleri, 07.10.2009 tarih ve 27369 sayılı Resmi Gazetede (R.G.) yayınlanan 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Bazı maddelerinin Uygulanması Hakkında 2009/15481 Sayılı Karar'ın 80 ilâ 83.maddeleri ile 06.06.2017 tarih ve 30088 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2 Seri Nolu Gümrük Muafiyeti Tebliği'nin 25 ilâ 28.maddelerinde düzenlenmiş olup;

Türkiye Gümrük Bölgesi dışında sürdürülen ekonomik bir faaliyetin kesin olarak sona erdirilerek, Türkiye Gümrük Bölgesine nakli dolayısıyla serbest dolaşıma sokulan sermaye malı ve diğer malzemeye (kalıp ve fikstüre, vb.) muafiyet tanınır.

Faaliyet deyimi: Madencilik, tarım, serbest meslek faaliyeti ve benzeri faaliyetler de dahil olmak üzere üreticilerin, tüccarların veya hizmet sunan kişilerin her türlü ekonomik faaliyeti anlamına gelir.

İşletme deyimi: Bağımsız ekonomik birim demektir. Bu birim, bir kurumun tümünü ya da bir bölümünü, kapsar.

Sermaye malları ve diğer malzemeler deyimi: İşletmenin faaliyetini devam ettirmesi için, gerekli teknik malzemeler ile büro ve dükkan malzemelerini kapsar.

Muafiyet; Mücbir sebep veya beklenmeyen haller saklı kalmak kaydıyla, Türkiye Gümrük Bölgesine nakletmek üzere yabancı ülkedeki faaliyetini sona erdirmeden önce en az oniki ay süreyle işletme tarafından fiilen kullanılmakta olan, Türkiye'ye nakilden sonra da aynı amaçla kullanılacak olan ve söz konusu işletmenin niteliği ile büyüklüğüne uygun bulunan eşya ve malzeme ile sınırlıdır. Muafiyet hakkı sadece, ayrıldıkları ülkede en az üç yıl süre ile aynı işte çalışan kişilere, Türkiye Gümrük Bölgesinde de benzer bir faaliyeti yürütmek amacıyla, ayrıldıkları ülkedeki faaliyetlerini kesin olarak sona erdiren iş yeri sahiplerine tanınır. *Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik bulunan bir işletme ile herhangi bir ilişki, bağlantı, ortaklık kurma amaçlarına yönelik işletmeler için muafiyet uygulanmaz.*

Üretim veya hizmet endüstrisi makinesi olmayan, mal ve hizmet üretiminde kullanılmayan, taşınabilir laboratuvar veya dış yayın yapma birimleri gibi ulaşım araçları. Canlı hayvan, hayvan yemleri ile tohum ve fidanlar. Ham madde, yarı mamul veya mamul madde stokları ile akaryakıtlar muafiyet kapsamı dışındadır.

Muafiyet süresi bir yıl olup, mücbir sebep veya beklenmeyen haller saklı kalmak kaydıyla, işletmenin nakledildiği ülkedeki faaliyetlerin sona erdirildiği tarihten itibaren oniki ay (bir yıl) içerisinde Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya ve malzeme için uygulanır.

Örnek 1: 01.01.2013 tarihinden itibaren Almanya'nın Başkenti Berlin'de dokuma ve mefruşat fabrikası işleten Y gerçek veya tüzel kişinin, söz konusu fabrikasına en son 01.01.2015 tarihinde sermaye malları, makine ve ekipman satın aldığını, 01.07.2019 tarihinde Avusturya'daki faaliyetine son verdiğini ve söz konusu faaliyetini Türkiye'de devam ettirmek istediğini, ayrıca Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik bulunan bir işletme ile herhangi bir hukuki veya ortaklık ilişkisi yada bağlantısının olmadığını varsayalım. Y gerçek veya tüzel kişi, Almanya'da en az üç yıl

(01.01.2013 tarihinden itibaren) dokuma ve mefruşat üretimi üzerine faaliyet gösterdiği, ilgili fabrikada kullanılan sermaye/yatırım malları, makine ve malzemelerin, kalıp ve tezgahların en yenisinin bir yaşından büyük olması (en son 01.01.2015 tarihinde satın alınması), faaliyetine (üretimine) Türkiye'de devam etmek istemesi ve edeceği, daha önce Türkiye'de faaliyet gösteren, Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik bulunan bir işletme ile herhangi bir hukuki veya ortaklık ilişkisi, herhangi bir bağlantısı olmadığı ve bu amaçla Türkiye'ye gelmediği için, Almanya'da faaliyetine son verdiği 01.07.2019 tarihinden itibaren bir yıl içinde (en geç 01.07.2020 tarihine kadar) ilgili gümrük müdürlüğüne gerekli bilgi ve belgelerle birlikte müracaatı üzerine, Almanya'da sahip olduğu dokuma ve mefruşat fabrikasında kullanılan sermaye/yatırım malları, malzeme, makine ve ekipmanları, kalıp ve tezgahları Türkiye'ye muafen (gümrük vergi ve resmi ödemeden) ithal edebilir.

Her hangi bir serbest meslek veya benzeri bir faaliyetle uğraşan gerçek kişilere de, mesleklerini Türkiye Gümrük Bölgesinde de yürüteceklerini ispat etmeleri halinde bu muafiyet tanınır.

Örnek 2: Uzun yıllar Avusturya'da mukim bir Türk Dişhekiminin muayenehanesinde kullandığı araç, gerek, tıbbi alet ve makine ve malzemeleri 2017 yılında yenilediğini, Avusturya'da yabancı düşmanlığının artması nedeniyle 01.01.2020 tarihinde muayenehanesini kapatarak Türkiye'ye kesin dönüş yapmaya ve veterinerlik mesleğini Türkiye'de (İstanbul'da) devam ettirmeye karar verdiğini varsayalım. Veterinerimiz, 31.12.2020 tarihine kadar ilgili gümrük müdürlüğüne gerekli bilgi ve belgelerle birlikte müracaat etmesi halinde, Avusturya'daki muayenesinde kullandığı araç, gerek, tıbbi alet, malzeme, ekipman, makine ve cihazları Türkiye'ye muafen (gümrük vergi ve resmi ödemeden) ithal edebilir.

Kazanç sağlama amacına yönelik olmayan faaliyetlerle uğraşan ve bu faaliyetini Türkiye Gümrük Bölgesine nakleden tüzel kişiler tarafından serbest dolaşıma sokulan sermaye malları ve diğer malzemeye ilişkin muafiyet işlemleri de yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde yerine getirilir.

Örnek 3: Suriye'de 01.01.2011 tarihinden itibaren çeşitli yardım faaliyetleri yürüten, ağırlıklı olarak günlük yemek ve ekmek üretip ihtiyaç sahiplerine parasız olarak dağıtan bir Türk hayır kuruluşu, vakfı veya derneğinin, faaliyetini sürdürdüğü bölgenin Eset kuvvetleri ve İranlı milislerce ele geçirilmesi nedeniyle, faaliyetine 01.09.2019 tarihi itibariyle son vermek zorunda

kaldığını ve aynı yardım faaliyetlerini Türkiye'de (Suriyeli göçmenlerin yoğun olduğu Kilis'de) sürdürmeye karar verdiğini varsayalım. Adı geçen Türk hayır kuruluşu, vakfı veya derneğinin, Suriye'deki hayır ve yardım faaliyetlerini yürüttüğü sırada kullandığı, sahip olduğu araç, gereç, ekmek ve yemek üretim makineleri ve malzemeleri, fırın ekipmanları, vb. eşyaları, faaliyetine son verdiği 01.09.2019 tarihinden itibaren bir yıl içinde (en geç 01.09.2020 tarihine kadar) ilgili gümrük müdürlüğüne gerekli bilgi ve belgelerle birlikte müracaatı üzerine, Türkiye'ye muafen (gümrük vergi ve resmi ödemeden) ithal edebilir.

İşyeri nakli suretiyle ve/veya ilgili sermaye malları ve diğer malzemelerin Türkiye'ye ithali için ilgili kişi veya kişiler tarafından, işyeri faaliyetleri devam ederken veya sona erdirildikten sonra; a) Ekonomik faaliyetin sona erdirildiğine dair ilgili ülke resmi makamlarından alınacak belge, b) İşletmenin son üç yıllık kazancı ve ödenen vergilere ilişkin belgeler, c) Serbest dolaşıma girişi istenilen makine ve sair eşyanın varsa faturaları ve işyeri demirbaş kayıtlarına ilişkin belgeler, d) Yerleşim yerinin nakledildiğine ilişkin dış temsilciliklerimizden alınacak ikamet nakil belgesi, e) Serbest dolaşıma girişi istenilen malların marka, model, seri numarası ve kullanım amaçlarına ilişkin ayrıntılı olarak düzenlenmiş liste veya listeler, Yurt dışından temin edilerek ve dış temsilciliklerimize tercümeleri onaylattırılarak, diğer taraftan f) İşyeri açma izin belgesi ile g) Mahalli esnaf, sanatkâr, ticaret veya sanayi odasına kayıt belgesi ise Türkiye'den temin edilerek tüm bu belgelerle birlikte ithalatın yapılacağı gümrük idaresine başvurulması gerekmekte olup, başvurulan gümrük idaresi tarafından ithalat işlemleri sonuçlandırılır.

IV- TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT SANAYİ TESİSİ, SERMAYE MALI, ÜRETİM HATTI, ÜRETİM TEZGAHI, MAKİNE, KALIP, FİKSTÜR, ÇEŞİTLİ ÜRETİM ARAÇLARI VE EKİPMANLARI ÜZERİNDE YAPILACAK İLAVE, MODİFİKASYON, REVİZYON VE/VEYA YENİLİKLER

Daha önce şahıs ve/veya firmaların kendileri tarafından üretilen, iç piyasadan satın alınan veya ithal edilen, vb. serbest dolaşımda bulunan sanayi tesisi, sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve ekipmanları, vb. nesneler üzerinde sonradan ilave, modifikasyon, revizyon veya yenileme, vb. değişiklikler yapılmak istenilmesi halinde; İthal edilecek ilgili modif ve parçalar için yeni bir serbest dolaşıma giriş beyannamesi (SDGB) tescil edilip, tescil tarihindeki döviz kuru, ithal edilen eşyanın ait olduğu GTİP ve vergi olanı dikkate alınarak, ve ilgili ticaret politikası önlemlerinin uygulanması ile eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin

tamamlanması ve kanunen ödenmesi gereken, gümrükçe alınan vergilerin tahsili ile mümkün olur.

Yurt dışında bulunan (yurt dışı üretimde kullanılan) sanayi tesisi, sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları, vb. nesneler için ilave, modifikasyon, revizyon veya yenileme, vb. değişiklikler yapılması halinde ise; Söz konusu giderlerin her biri gümrük kıymet unsuru olduğu için, bu masrafların tamamı/toplamı, *yapılan ilave, modifikasyon, revizyon veya yenilemeden sonra, söz konusu sanayi tesisi, sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları, vb. nesnelerle üretilen ve Türkiye'ye ithal edilen ürünlerin tutarına, ilave gümrük kıymeti olarak* **{Yukarıdaki örnek: 5'de belirtildiği şekilde}** *eklenir.* İthal edilen eşyalara ilişkin SDGB veya SDGB'ler bu nihai tutar üzerinden beyan edilerek (gümrük vergi ve resimleri bu tutar üzerinden hesaplama-tarh, tebliğ, tahakkuk ve tahsil edilerek) ithal/ithalat işlemi gerçekleştirilir.

V- YURT DIŞINDA YAPTIRILAN VEYA SATIN ALINAN SERMAYE MALI, ÜRETİM HATTI, ÜRETİM TEZGAHI, MAKİNE, KALIP, FİKSTÜR, ÇEŞİTLİ ÜRETİM ARAÇLARI VE BENZERİ EKİPMANLARLA YURT DIŞINDA ÜRETİLEN ÜRÜNLERİN TÜRKİYE DIŞINDAKİ DİĞER ÜLKELERE SATILMASI VE/VEYA TRANSİT TİCARETE KONU EDİLMESİ

Yurt dışına sipariş verilerek yaptırılan veya yurt dışından hazır olarak satın alınan fakat, Türkiye'ye ithal edilmeyerek, yurt dışında bırakılan, yurtdışı üretimde kullanılan sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri ekipmanlar kullanılarak yurt dışında üretilen ürünlerin doğrudan Türkiye'ye dışındaki diğer ülkelere satılması veya sevk edilmesi yada Türkiye'ye getirilip herhangi bir serbest bölgeye, antrepoya veya geçici depolama yerine veya gümrükçe konulmasına müsaade edilen yerlere konulduktan sonra transit ticarete konu edilmesi durumunda; Söz konusu ürünlerin ilgili ülkeye sevk edildiğine, gönderildiğine (Türkiye'de serbest dolaşıma sokulmadığına dair) ilişkin konşimento, yük senedi, Tır karnesi, transit beyannamesi vb. taşıma belgeleriyle, satış faturalarıyla ve yurt dışından gelen dövizlerle ispat edilmesi durumunda herhangi bir gümrük vergisine ve KDV'ye tabi değildir.

Örneğin: Türkiye'de faaliyet gösteren A firmasının, Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki B firmasına sipariş verilerek 500.000-USD tutarında radyatör kalıbı yaptırdığını, bu kalıplarla yıllık 100.000 adet oto radyatörü üretildiğini ve bu radyatörlerden 50.000 adedinin Mersin Serbest Bölgesine getirilerek buradan Transit Ticaret kapsamında Ortadoğu ülkelerine satıldığını, geriye kalan diğer

50.000 adet radyatörün ise doğrudan (Türkiye'ye getirilmeden) yine transit ticaret kapsamında Çin'den Almanya'ya satıldığını/sevk edildiğini varsayalım. Her iki durumda da söz konusu eşyalar Türkiye'de serbest dolaşıma sokulmadığı (Transit ticarete konu olduğu) için herhangi bir gümrük vergisine ve/veya KDV'ye tabi değildir.

VI- KURULUM, MONTAJ, BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 28.maddesinin b fıkrasına göre; *İthal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatından ayırt edilebilmeleri koşuluyla* sınai tesis, makine, teçhizat, kalıp gibi, ithal eşyası için ithalattan sonra yapılan inşa, kurma/kurulum, montaj, bakım (onarım) veya teknik yardıma ilişkin giderler, gümrük kıymetine dahil edilmez. ***Şayet, bahse konu inşa, kurma/kurulum, montaj, bakım (onarım) veya teknik yardıma ilişkin giderler ilgili faturasında, sözleşmesinde, vb. ithal belgelerinde, ithal edilen sınai tesisi, makine, teçhizat, kalıp, fikstür vb. ithal eşyasının kıymetinden ayrı şekilde, ayrı bir kalem olarak belirtilmemişse, ithal edilen eşyanın kıymetinden ayrılamıyor ise:*** Genel kıymet kuralları gereği, ithalat sırasında gümrük idaresince, ithal edilen esas eşyanın kıymetiyle birlikte, ithal eşyasının kıymeti olarak değerlendirilerek, ithalata ilişkin SDGB'nin tescil tarihinde söz konusu esas eşyaya ait vergi oranı, döviz kuru, ödeme şekli ve diğer vergilendirme unsurları, esas eşyanın ithaline ilişkin gerekli ticaret politikası önlemlerinin uygulanması ile eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması, ve ithalat vergilerinin tahsili ile ithalat gerçekleştirilir.

Ancak: İnşa, kurma/kurulum, montaj, bakım (onarım) veya teknik yardım ve benzeri giderlerin hizmet ithalatı olması, hizmetin Türkiye'de yapılması veya hizmetten Türkiye'de faydalanılması nedeniyle Katma Değer Vergisine tabi olup, ilgili vergi dairesine sorumlu sıfatıyla 2 Nolu KDV Beyannamesiyle beyanda bulunularak, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1, 6, 8, 9, 10 ve 24.maddeleri, Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği ve ilgili diğer mevzuat hükümleri gereği, genel vergi oranı (% 18) üzerinden sorumlu sıfatıyla KDV tevkifatı yapılması gerekir. ***Ayrıca*** söz konusu giderler, genelde, bu hizmetleri yerine getiren işçi, usta, ustabaşı, teknik eleman, tekniker, mühendis vb. kişilere ödenen ücretler (serbest meslek kazancı) şeklinde karşımıza çıktığı için 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu (Stopaj) hükümleri, ilgili "ÇVÖA" hükümleri, ilgili kişilerin bir yıl içinde toplam 183 günden fazla Türkiye'de kalıp kalmadıkları, vb. hususları dikkate alınarak, ayrıca stopaj açısından da incelenip değerlendirilmesi gerekir.

Örnek 1: Afyon Karahisar'ın İscehisar ilçesinde mermerden mamul çeşitli fayans ve karo üretimi yapan X firmasının, mevcut üretim kapasitesini artırmak, yeni bir üretim bandı kurmak için Tayland'da mukim Y firmasından sanayi tesisi (çeşitli makine, teçhizat, ekipman ve kalıplar) satın aldığını ve ithalata müteakip söz konusu sanayi tesisinin inşa, kurma, montaj giderleri de dahil toplam 1.200.000-USD bedel ödediğini, inşa, kurulum, montaj giderleri tutarının gerçekte toplam 75.000-USD olmasına karşın, ilgili satış sözleşmesinde ve/veya satış faturasında ayrı bir kalem, ayrı bir gider olarak gösterilmediğini ve ithalatı yapılan sanayi tesisinin (çeşitli makine, teçhizat ve kalıpların) fiilen ödenen veya ödenecek fiyatından ayırt edilemediğini, bu fiyata dahil olduğunu varsayalım. Söz konusu inşa, kurulum, montaj giderleri olan 75.000-USD tutar, bahse konu ithal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatından ayırt edilemediği, esas eşya ile birlikte bir bütün olarak değerlendirdiği (1.200.000-USD içinde olduğu) için ithalat eşyasının gümrük kıymeti ilgili SDGB'de 1.200.000-USD beyan edilip, gümrük/ithalat vergileri de 1.200.000-USD üzerinden tahakkuk ve tahsil edilmesi gerekir.

Örnek 2: Birinci örneğimizdeki ithal eşyamıza ilişkin olarak yapılan inşa, kurulum, montaj vb. giderlerinin ilgili satış faturasında ve/veya sözleşmede ayrı bir kalem, ayrı bir gider olarak gösterildiğini ve bu giderlerin toplam 75.000-USD olduğunu varsayalım. Bu durumda, söz konusu eşyalarımızın gümrük kıymeti 1.125.000-USD olacağı için eşyaların ithaline ilişkin SDGB'de 1.125.000-USD tutar üzerinden beyan, tescil ve gümrük/ithalat vergileri 1.125.000-USD üzerinden tahakkuk ve tahsil edilir. ***İnşa, kurulum, montaj giderleri olan 75.000-USD hizmet ithalatı için ise;*** İthalatçı X firması tarafından, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1, 6, 8, 9, 10 ve 24.maddeleri, Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği ve ilgili diğer mevzuat hükümleri gereği, ilgili vergi dairesine sorumlu sıfatıyla 2 Nolu KDV Beyannamesiyle beyanda bulunularak, tekabül eden KDV'nin ödenmesi gerekir. (*KDV Kanunu'nun 29.maddesi, KDV Genel Uygulama Tebliği ve ilgili diğer mevzuat gereği, sorumlu sıfatıyla 2 Nolu KDV beyannamesi ile beyan edilen KDV, vergi sorumluları (ilgili gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri) açısından yüklenilen vergi niteliğinde olup, söz konusu KDV'nin aynı dönem içinde mükellef sıfatıyla verilen 1 No.lu KDV beyannamesi ile indirime konu yapılabilir).*

Ayrıca; Söz konusu giderler, genelde, bu hizmetleri yerine getiren işçi, usta, ustabaşı, teknik eleman, tekniker, mühendis vb. kişilere ödenen ücretler (serbest meslek kazancı) şeklinde karşımıza çıktığı için 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu (Stopaj) hükümleri, ilgili "ÇVÖA" hükümleri,

ilgili kişilerin bir yıl içinde toplam 183 günden fazla Türkiye'de kalıp kalmadıkları, vb. hususları dikkate alınarak stopaj açısından da incelenip değerlendirilmesi, varsa tekabül eden stopajın da ithalatçı X firmasınca, ilgili vergi dairesine Muhtasar Beyanname ile beyan edilerek ödenmesi gerekir.

SONUÇ

Türkiye gelişmekte olan bir ülke olup, tasarruf oranı düşük, teknolojik gelişme ve sermaye birikimi ise yetersizdir. Türkiye'nin, gelişmiş ülkeler seviyesine çıkabilmesi için istikrarlı, sürekli ve yüksek oranda yıllık büyümeye (örneğin: yıllık % 10 oranında), bunun içinse yüksek oranda tasarruf ve yatırıma, sermaye birikimine, yabancı sermayeye ve yabancı sermaye yatırımlarına ihtiyacı vardır. Türkiye, mevcut ekonomisini geliştirmek, yatırımları ve istihdamı artırmak, işsizliği azaltmak için çaba sarf etmektedir. Bu meyanda, belirli özellik ve şartları taşıyan kullanılmış sermaye malı, makine ve ekipmanın Türkiye'ye ithal edilmesi, hatta işyeri nakli suretiyle serbest dolaşıma sokulan sermaye malları ve diğer malzemelerin belirli şartların yerine getirilmesi halinde Türkiye'ye muafen ithal edilmesi mümkün kılınmıştır.

İthal edilen sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyalar için sipariş aşamasından - ithalat aşamasına kadar Gümrük Kanunu'nun 24/3-a ve 27.maddelerinde sayılan giderler ile varsa diğer gümrük kıymet unsurlarından beyan sırasında miktarı, tutarı belli olan tüm giderlerin hesaplanarak ilave gümrük kıymeti olarak ithal edilen eşyaların (sermaye malı, üretim hattı, üretim tezgahı, makine, kalıp, fikstür, çeşitli üretim araçları ve benzeri eşyanın) tutarına, gümrük kıymetine eklenerek ilgili serbest dolaşıma giriş beyannamesinde beyan edilmesi, ithalat beyannamesinde belirtilmesi gerekir.

Yurt dışında üretilen veya ürettirilen ya da satın alınan ürünlerin Türkiye'ye dışındaki diğer ülkelere satılması veya sevk edilmesi yada transit ticarete konu edilmesi durumunda; Söz konusu ürünlerin ilgili ülkeye sevk edildiğine (Türkiye'ye getirilmediğine) ilişkin konşimento, yük senedi, Tır karnesi, transit beyannamesi vb. taşıma belgeleriyle, satış faturalarıyla ve gelen dövizlerle ispat edilmesi durumunda herhangi bir gümrük vergisi ve KDV'ne tabi değildir.

Bu Yazı Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi Sayın Kerim ÇOBAN Tarafından Kaleme Alınmıştır.

KAYNAKÇA:

- 4458 sayılı Gümrük Kanunu.
- Gümrük Yönetmeliği.
- 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu.
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu.
- Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği.
- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu.
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu.
- 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu.